

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 4ης Φεβρουαρίου 1998 *

Στην υπόθεση T-246/93,

Günther Bühring, κάτοικος Elsfleth (Γερμανία), εκπροσωπούμενος από τον
καθηγητή Δρ Hagen Lichtenberg, Bergiusstraße 11, Βρέμη, (Γερμανία),

ενάγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τον Arthur
Brautigan, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τους Hans-Jürgen Rabe και
Georg M. Berrisch, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντίκλητο στο
Λουξεμβούργο τον Alessandro Morbilli, γενικό διευθυντή της διευθύνσεως
νομικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard
Konrad Adenauer,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Dierk
Booß, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενο από τους Hans-Jürgen
Rabe και Georg M. Berrisch, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντί-
κλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής
Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγομένων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο αγωγή αποζημίωσης, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη ο ενάγων εξαιτίας της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984 (ΕΕ L 132, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Saggio, Πρόεδρο, V. Tiili και R. M. Moura Ramos, δικαστές,

γραμματέας: A. Mair, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 25ης Ιουνίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Για να μειώσει το πλεόνασμα της παραγωγής γάλακτος στην Κοινότητα, το Συμβούλιο εξέδωσε το 1977 τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77, της 17ης Μαΐου 1977, περί Θεσπίσεως συστήματος προμηδοτήσεων για τη μη εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και τη μετατροπή των αγελών βοοειδών γαλακτοκομικής κατευθύνσεως (ΑΒΙ. L 131, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1078/77). Ο κανονισμός αυτός παρείχε προμηδότηση στους παραγωγούς

σε αντιστάθμιση της εκ μέρους τους αναλήψεως υποχρεώσεως περί μη διαθέσεως στο εμπόριο γάλακτος ή περί μετατροπής των αγελών τους για περίοδο πέντε ετών.

- 2 Το 1984, προς αντιμετώπιση της υπερπαραγωγής που εξακολουθούσε να υφίσταται, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 90, σ. 10), για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82). Με το νέο άρθρο 5γ του τελευταίου αυτού κανονισμού επιβλήθηκε «πρόσθετη εισφορά» επί των ποσοτήτων γάλακτος που παραδίδουν οι παραγωγοί όταν αυτές υπερβαίνουν μια «ποσότητα αναφοράς».
- 3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13, στο εξής: κανονισμός 857/84), καθόρισε την ποσότητα αναφοράς για κάθε παραγωγό βάσει της παραγωγής που παραδόθηκε κατά τη διάρκεια ενός έτους αναφοράς, ήτοι του ημερολογιακού έτους 1981, με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να επιλέξουν το ημερολογιακό έτος 1982 ή 1983. Ο κανονισμός αυτός συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11, στο εξής: κανονισμός 1371/84).
- 4 Με αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, στο εξής: απόφαση Mulder I ή υπόθεση Mulder I), και 170/86, Von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), το Δικαστήριο έκρινε ανίσχυρο τον κανονισμό 857/84, όπως αυτός συμπληρώθηκε με τον κανονισμό 1371/84, λόγω παραβίασεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 5 Σε εκτέλεση των δύο αυτών αποφάσεων, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στον άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 84, σ. 2, στο εξής:

κανονισμός 764/89). Κατ' εφαρμογήν αυτού του τροποποιητικού κανονισμού, στους παραγωγούς οι οποίοι είχαν αναλάβει υποχρεώσεις μη εμπορίας ή μετατροπής χορηγήθηκε μια «ειδική» ποσότητα αναφοράς (καλούμενη επίσης «ποσόστωση»).

- 6 Ένας από τους παραγωγούς που είχε ασκήσει την προσφυγή η οποία οδήγησε στην έκδοση αποφάσεως περί του ανισχύρου του κανονισμού 857/84 είχε ασκήσει στο μεταξύ, με άλλους παραγωγούς, αγωγή αποζημιώσεως κατά του Συμβουλίου και της Επιτροπής προς αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από τη μη χορήγηση ποσότητας αναφοράς στο πλαίσιο της εφαρμογής του ως άνω κανονισμού.
- 7 Με απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3061, στο εξής: απόφαση Mulder II), το Δικαστήριο έκρινε ότι η Κοινότητα είναι υπεύθυνη για τις ζημιές αυτές. Με την απόφαση αυτή δόθηκε στους διαδίκους προεσμία ενός έτους για να συμφωνήσουν επί του ύψους της αποζημιώσεως. Δεδομένου ότι οι διάδικοι δεν κατέληξαν σε συμφωνία επ' αυτού, επαναλήφθηκε η διαδικασία για να δοθεί η δυνατότητα στο Δικαστήριο να καθορίσει, με απόφαση περαιώνουσα τη διαδικασία, τα κριτήρια εκτιμήσεως της ζημίας.
- 8 Αντιμετωπίζοντας ένα μεγάλο αριθμό εμπλεκόμενων παραγωγών και λόγω των δυσχερειών που θα προέκυπταν από τη διαπραγματεύση ατομικών λύσεων, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δημοσίευσαν στις 5 Αυγούστου 1992 την ανακοίνωση 92/C 198/04 (EE C 198, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση ή ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου). Στην ανακοίνωση αυτή τα κοινοτικά όργανα αναφέρθηκαν πρώτα στις συνέπειες της αποφάσεως Mulder II, εκφράζοντας στη συνέχεια την πρόθεσή τους να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα αποζημιώσεως των ενδιαφερόμενων παραγωγών προκειμένου να συμμορφωθούν πλήρως προς αυτήν. Μέχρι της λήψεως των μέτρων αυτών τα κοινοτικά όργανα ανέλαβαν την υποχρέωση να μην επικαλεσθούν έναντι οποιουδήποτε παραγωγού δικαιουμένου αποζημιώσεως την παραγραφή που προκύπτει από το άρθρο 43 του Οργανισμού (ΕΚ) του Δικαστηρίου (στο εξής: Οργανισμός). Ωστόσο, η εν λόγω ανάληψη υποχρεώσεως εξηρτάτο από την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αποζημιώσεως δεν είχε εισέτι παραγραφεί την ημερομηνία δημοσίευσής της ανακοινώσεως ή την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός απευθύνθηκε σε κάποιο από τα ως άνω κοινοτικά όργανα. Τέλος, τα κοινοτικά όργανα διαβεβαίωσαν τους παραγωγούς ότι δεν θα είχε γι' αυτούς δυσμενείς συνέπειες η μη προβολή διεκδικήσεων μετά την ημερομηνία δημοσίευσής της ανακοινώσεως και μέχρι την ημερομηνία λήψεως συγκεκριμένων μέτρων αποζημιώσεως.

Ιστορικό της διαφοράς

- 9 Ο ενάγων, παραγωγός γάλακτος στη Γερμανία, ανέλαβε στις 30 Σεπτεμβρίου 1979 υποχρέωση μετατροπής της αγέλης βοοειδών, στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77.
- 10 Η υποχρέωση του ενάγοντος, η οποία έληξε στις 29 Μαρτίου 1984, κάλυπτε το έτος που ορίστηκε ως έτος αναφοράς κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84. Επειδή δεν είχε παραγάγει γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, ο ενάγων δεν μπόρεσε να λάβει ποσότητα αναφοράς ούτε, κατά συνέπεια, να διαθέσει στο εμπόριο ποσότητα γάλακτος που να μην επιβαρύνεται με την πρόσθετη εισφορά.
- 11 Επειδή ο ενάγων δανείστηκε από ορισμένες τράπεζες και επειδή δεν κατόρθωσε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, οι πιστωτές του προέβησαν σε αναγκαστική πώληση της εκμεταλλεύσεώς του στις 25 Μαρτίου 1986.
- 12 Κατόπιν της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού 764/89, ο ενάγων ζήτησε στις 26 Ιουνίου 1989 τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την από 28 Ιουνίου 1989 απόφαση του γεωργικού επιμελητηρίου του Weser-Ems για τον λόγο ότι ο ενάγων δεν διέθετε πλέον γεωργική εκμετάλλευση. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 1992 προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Oldenburg, κατόπιν της από 3 Δεκεμβρίου 1992 απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεως.
- 13 Ο ενάγων άσκησε επίσης κατά του γεωργικού επιμελητηρίου του Weser-Ems αγωγή αποζημιώσεως με την οποία ζητεί αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω των φερομένων σφαλμάτων που διέπραξε υπάλληλος του επιμελητηρίου αυτού κατά την καταχώριση της αιτήσεως του ενάγοντος για τη χορήγηση της προμηθοτήσεως μετατροπής. Επειδή η αξίωση κρίθηκε από το Landgericht και το Oberlandesgericht Oldenburg παραγραφείσα, η υπόθεση ήχθη ενώπιον του Bundesgerichtshof.

- 14 Στην αλληλουχία αυτή, ο ενάγων άσκησε την παρούσα αγωγή κατ' εφαρμογήν των άρθρων 178 και 215 της Συνθήκης ΕΟΚ με την οποία ζητεί αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη επειδή ο κανονισμός 857/84 δεν είχε προβλέψει τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς που βρίσκονταν στην ίδια με τον ενάγοντα κατάσταση.

Διαδικασία

- 15 Το εισαγωγικό δικόγραφο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Απριλίου 1993. Με αίτηση κατατεθείσα αυθημερόν, ο ενάγων ζήτησε το ευεργέτημα της πενίας.
- 16 Με απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 1993, η διαδικασία ανεστάλη μέχρις ότου δημοσιευθεί η απόφαση περατώνουσα τη διαδικασία στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-104/89, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, και C-37/90, Heineman κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (βλ., πιο πάνω, σκέψη 7).
- 17 Με διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, το Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση στο Πρωτοδικείο, σύμφωνα με το άρθρο 3 της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, στις 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 319, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 93/350/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1993 (ΕΕ L 144, σ. 21). Η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε στο Πρωτοδικείο υπό τον αριθμό T-246/93.
- 18 Το Πρωτοδικείο, κατόπιν της θεσπίσεως μέτρων οργανώσεως του συνόλου των διαφορών σχετικά με τις ποσοτώσεις γάλακτος, με διάταξη της 14ης Σεπτεμβρίου 1994 διέταξε την επανάληψη της διαδικασίας.

- 19 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 16 Φεβρουαρίου 1995 με την κατάθεση του υπομνήματος ανταπαντήσεως.
- 20 Με διάταξη της 4ης Δεκεμβρίου 1995, το Πρωτοδικείο παρέσχε στον ενάγοντα το ευεργέτημα пенιάς.
- 21 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Οι διάδικοι αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 1997.

Αιτήματα των διαδίκων

- 22 Ο ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να υποχρεώσει τα εναγόμενα να καταβάλουν στον ενάγοντα ποσό 2 362 400 γερμανικών μάρκων (DM) ως αποζημίωση, εντόκως προς 8 % από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως, αποζημίωση περιλαμβάνουσα ποσό 1 500 000 DM για την απώλεια της εκμεταλλεύσεως μετά την αναγκαστική της πώληση, ποσό 504 000 DM για το διαφυγόν κέρδος που ο ενάγων μπορούσε να αποκομίσει από την εκμίσθωση της ποσότητας αναφοράς και ποσό 358 400 DM για την αξία αυτής της ποσότητας αναφοράς που ο ενάγων στερήθηκε.

— να καταδικάσει τους εναγομένους στα δικαστικά έξοδα.

23 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την αγωγή ως απαράδεκτη·
- επικουρικώς, να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επί της ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

24 Τα εναγόμενα παρατηρούν ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1973, 63/72 έως 69/72, Werhahn κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Slg. 1973, σ. 1229, σκέψεις 6, 7 και 8 [υπάρχει μόνο συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά: Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 759], μόνον η Κοινότητα μπορεί να ευθύνεται και, κατά συνέπεια, να έχει την ιδιότητα του εναγομένου στο πλαίσιο αγωγής στηριζομένης στο άρθρο 215 της Συνθήκης. Στο μέτρο που το εισαγωγικό δικόγραφο αναφέρει το Συμβούλιο και την Επιτροπή ως εναγομένους, η αγωγή ασκήθηκε επομένως κατά των κοινοτικών οργάνων που δεν νομιμοποιούνται παθητικώς.

25 Ο ενάγων δεν απάντησε σε αυτή την ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 26 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, όταν η Κοινότητα υπέχει ευθύνη λόγω πράξεως ενός ή περισσότερων οργάνων της, εκπροσωπείται ενώπιον του κοινοτικού δικαστή από το όργανο ή τα όργανα στα οποία προσάπτεται το γενεσιουργό της ευθύνης γεγονός. Το γεγονός ότι η αγωγή ασκήθηκε κατά των κοινοτικών οργάνων και όχι, ρητά, κατά της Κοινότητας δεν είναι ικανό, εφόσον δεν βλάπτει τα δικαιώματα του αμυνομένου, να έχει ως συνέπεια το απαράδεκτο της αγωγής (προπαρατεθείσα απόφαση Werhahn κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψεις 7 και 8).
- 27 Εν προκειμένω, τα εναγόμενα δεν επικαλούνται καμία προσβολή των δικαιωμάτων τους. Επομένως, η ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποιήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 44 του Κανονισμού Διαδικασίας

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 28 Τα κοινοτικά όργανα παρατηρούν ότι ο ενάγων ζητεί συγχρόνως αποκατάσταση της ζημίας που προέκυψε από τη μη χρήση εκ μέρους του της ποσότητας αναφοράς και αποκατάσταση της ζημίας που προέκυψε από τη μη χρήση της ίδιας ποσότητας εκ μέρους των μισθωτών. Η αξίωση αυτή ισοδυναμεί με σώρευση δύο κεφαλαίων της ζημίας που αποκλείουν το ένα το άλλο. Ως αφορών την αξία της ποσότητας αναφοράς που στερήθηκε ο ενάγων, το εισαγωγικό δικόγραφο δεν περιλαμβάνει επομένως ισχυρισμούς των οποίων γίνεται επίκληση και είναι απαράδεκτο ενόψει του άρθρου 44 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 29 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η χορηγηθείσα βάση του κανονισμού 857/84 ποσότητα αναφοράς έχει ιδίαν οικονομική αξία, η οποία προϋφίσταται της αξίας λόγω εκμεταλλεύσεώς της και η οποία δεν εξαφανίζεται όταν τρίτος εκμεταλλεύεται προσωρινά την ποσότητα αναφοράς. Δεδομένου ότι ο ενάγων δεν έλαβε ποσότητα αναφοράς βάσει του κανονισμού αυτού, η ζημία την οποία

υπέστη δεν περιλαμβάνει μόνον το διαφυγόν κέρδος που προκύπτει από τη μη εκμετάλλευση αυτής της ποσότητας αναφοράς, αλλά και την εγγενή αξία της. Το εισαγωγικό δικόγραφο περιέχει όλες τις λεπτομέρειες που αφορούν αυτό το στοιχείο της ζημίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 30 Κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση.
- 31 Εν προκειμένω, το δικόγραφο της αγωγής πληροί τις επιταγές της διατάξεως αυτής.
- 32 Συγκεκριμένα, στο έγγραφο αυτό, ο ενάγων αναφέρεται στα άρθρα 178 και 215 της Συνθήκης προς νομική θεμελίωση της αγωγής, επικαλείται σαφώς την ευθύνη των εναγομένων λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 857/84, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό 1371/84, περιγράφει τις πραγματικές περιστάσεις της υποθέσεως, διευκρινίζει τα τρία κεφάλαια της ζημίας της οποίας ζητείται αποκατάσταση, προσδιορίζει έκαστο εξ αυτών και ζητεί να υποχρεωθούν τα εναγόμενα στην πληρωμή των αντιστοίχων ποσών.
- 33 Το ζήτημα αν ο ενάγων μπορεί να ζητήσει συγχρόνως αποκατάσταση της ζημίας που προκύπτει από τη μη χρησιμοποίηση από τον ίδιο της ποσότητας αναφοράς και την αποκατάσταση της ζημίας που προκύπτει από τη μη χρησιμοποίηση της ίδιας ποσότητας εκ μέρους των μισθωτών δεν είναι ζήτημα παραδεκτού αλλά ουσιαστικό ζήτημα το οποίο πρέπει, εν ανάγκη, να κριθεί μαζί με την ουσία της υποθέσεως.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προβληθείσα ένσταση απαραδέκτου της αγωγής πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ευθύνης της Κοινότητας*Επιχειρηματολογία των διαδίκων*

- 35 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι περιλαμβάνεται στην ομάδα των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων οι οποίοι υπέστησαν ζημία επειδή ο κανονισμός 857/84 δεν προέβλεψε ποσότητα αναφοράς για τους γεωργούς οι οποίοι δεν παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς εξ αιτίας υποχρεώσεων που είχαν αναλάβει κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 1078/77. Επομένως, τα περιστατικά της υποθέσεως αντιστοιχούν στα περιστατικά των υποθέσεων που οδήγησαν στην έκδοση της αποφάσεως Mulder II και τα εναγόμενα ευθύνονται για την προκληθείσα ζημία.
- 36 Ο ενάγων υποστηρίζει ότι η αναγκαστική πώληση της εκμεταλλεύσεώς του δεν είναι συνέπεια υπερχρεώσεως και κακής διαχειρίσεως για τις οποίες φέρει ευθύνη. Ισχυρίζεται ότι η εκμετάλλευσή του ήταν καθ' όλα βιώσιμη κατά τη λήξη της υποχρεώσεως μετατροπής. Στηριζόμενος στις εκθέσεις ελέγχου του γεωργικού επιμελητηρίου του Weser-Ems και του αγροτικού συνεταιρισμού της Κάτω Σαξωνίας, ισχυρίζεται ότι είχε τη δυνατότητα να επαναλάβει την παραγωγή γάλακτος. Αναγνωρίζει ότι έπρεπε να χρεωθεί συνεπεία των ζημιών που είχε υποστεί κατόπιν της αιτήσεώς του περί της προμμοδοτήσεως μετατροπής, θεωρεί όμως ότι τα ίδια τα εναγόμενα ευθύνονται για τις ζημίες αυτές στο πλαίσιο εφαρμογής του κανονισμού 1078/77.
- 37 Κατά συνέπεια, υπάρχει σχέση πρόσφορης αιτιότητας μεταξύ της μη χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς και της αναγκαστικής πωλήσεως της εκμεταλλεύσεως του ενάγοντος. Η ποσότητα αναφοράς θα αποτελούσε θεμελιώδη προϋπόθεση διατηρήσεως της εκμεταλλεύσεως και η μη χορήγηση της ποσότητας αναφοράς θα εξαφάνιζε τον λόγο υπάρξεως της εκμεταλλεύσεως.
- 38 Τα εναγόμενα αμφισβητούν τους ισχυρισμούς του ενάγοντος.

- 39 Όσον αφορά το κεφάλαιο της ζημίας που συνδέεται με την απώλεια της γεωργικής εκμεταλλεύσεως κατόπιν της πωλήσεώς της σε πλειστηριασμό, ισχυρίζονται ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης. Συγκεκριμένα, ο ενάγων είναι συναφώς ο μόνος που φέρει ευθύνη και, εν πάση περιπτώσει, δεν υπάρχουν εν προκειμένω, μεταξύ του κανονισμού 857/84 και των ζημιών που θεωρούνται ότι απορρέουν από αυτόν, οι απαιτούμενες από τη νομολογία σχέσεις αιτιότητας.
- 40 Μόνον οι ληφθείσες από τον ενάγοντα το 1979 οικονομικές αποφάσεις οδήγησαν στην αναγκαστική πώληση του αγροκτήματος. Από την αρχή του έτους 1984, ο ενάγων ήταν τόσο χρεωμένος ώστε του ήταν αδύνατο να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες επενδύσεις προς επαναλειτουργία της εκμεταλλεύσεως. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από την απόφαση περί κατακυρώσεως του *Amisgericht Brake*, της 16ης Μαΐου 1986, από την οποία καταδεικνύεται ότι τα χρέη του ενάγοντος δεν καλύπτονταν από την αξία, το 1984, των στοιχείων απογραφής της εκμεταλλεύσεως.
- 41 Υπό τις συνθήκες αυτές, η εκμετάλλευση του ενάγοντος δεν ήταν πλέον βιώσιμη από τη λήξη της υποχρεώσεως μετατροπής, τον Μάρτιο του 1984. Επομένως, η άρνηση χορηγήσεως μιας ποσότητας αναφοράς στον ενάγοντα δεν είχε κανένα περαιτέρω αποτέλεσμα στην οικονομική παρακμή της εκμεταλλεύσεώς του.
- 42 Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση του ενάγοντος, η μη χορήγηση της ποσότητας [αναφοράς] μπορεί το πολύ να συνέβαλε στην επιδείνωση των οικονομικών του δυσχερειών και στην αναγκαστική πώληση της εκμεταλλεύσεως. Εντούτοις, το γεγονός αυτό δεν αρκεί για να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας λόγω μιας κανονιστικής πράξεως.
- 43 Συναφώς, η σχέση αιτιότητας έχει διαρραγεί, στο βαθμό που η ζημία, προκληθείσα τουλάχιστον εν μέρει από την έλλειψη διορατικότητας ή την κακή διαχείριση του ενάγοντος, οφείλεται πρωτίστως στη συμπεριφορά του ζημιωθέντος (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4ης Φεβρουαρίου 1975, 169/73, *Compagnie Continentale France* κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1975, σ. 53, συγκεκριμένα σ. 59, και της 29ης Σεπτεμβρίου 1982, 26/81, *Oleifici Mediterranei* κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1982, σ. 3057, συγκεκριμένα σ. 3079).

- 44 Όσον αφορά το δεύτερο κεφάλαιο της προβαλλομένης ζημίας, η οποία συνδέεται με την αδυναμία στην οποία βρισκόταν ο ενάγων να εκμισθώσει την ποσότητα αναφοράς κατά την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ 1ης Απριλίου 1984 και 31ης Μαρτίου 1993, τα εναγόμενα υποστηρίζουν ότι δεν χωρεί αποκατάσταση.
- 45 Συγκεκριμένα, η εκμίσθωση της ποσότητας αναφοράς μπορούσε να προγραμματιστεί μόνο για την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ της λήξεως της υποχρεώσεως μετατροπής και της 25ης Μαρτίου 1986, ημερομηνίας αναγκαστικής πώλησεως της εκμεταλλεύσεως. Όμως, το άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 του κανονισμού 857/84, δεν επιτρέπει κατά την περίοδο αυτή την εκμίσθωση των ποσοτήτων αναφοράς, κατάσταση την οποία το Δικαστήριο, με την απόφασή του της 22ας Οκτωβρίου 1991, C-44/89, Von Deetzen (Συλλογή 1991, σ. I-5119), δεν έκρινε αντίθετη προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Συνεπώς, κατά την περίοδο κατά την οποία ο ενάγων μπορούσε να λάβει μια τέτοια ποσότητα, η εκμίσθωσή της δεν ήταν δυνατή.
- 46 Ως προς το τρίτο κεφάλαιο της προβαλλομένης ζημίας η οποία, κατά τον ενάγοντα, αντιστοιχεί στην αξία της ποσότητας αναφοράς που στερήθηκε, τα εναγόμενα ισχυρίζονται ότι, το πολύ, μπορούσε να αντιστοιχεί στο διαφυγόν κέρδος ως συνέπεια της αδυναμίας προσωπικής χρησιμοποίησεως της ποσότητας αναφοράς. Ωστόσο, παρατηρούν ότι, από της αναγκαστικής πώλησεως της εκμεταλλεύσεώς του το 1986, ο ενάγων δεν μπορούσε πλέον να παράγει γάλα ούτε, επομένως, να λάβει ποσότητα αναφοράς για τις επόμενες περιόδους εμπορίας γάλακτος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 47 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, όπως αναγνώρισαν τα ίδια τα κοινοτικά όργανα με την ανακοίνωσή τους της 5ης Αυγούστου (σημεία 1 και 3), από την απόφαση Mulder II προκύπτει ότι η Κοινότητα υπέχει ευθύνη έναντι κάθε

παραγωγού ο οποίος υπέστη αποκαταστάσιμη ζημία λόγω του ότι εμποδίστηκε να παράγει γάλα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84 (βλ., επίσης, απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Απριλίου 1997, T-20/94, Hartmann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-595, σκέψη 71).

- 48 Ενόψει των κατατεθέντων στη δικογραφία εγγράφων, τα οποία δεν αμφισβήτησαν τα εναγόμενα, ο ενάγων βρίσκεται στην κατάσταση των παραγωγών τους οποίους αφορούσε η απόφαση Mulder II. Δεδομένου ότι ανέλαβε υποχρέωση μη εμπορίας στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, εμποδίστηκε να επαναλάβει την εμπορία γάλακτος όταν έληξαν οι υποχρεώσεις του αυτές, εξαιτίας της εφαρμογής του κανονισμού 857/84.
- 49 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο ενάγων δικαιούται να ζητήσει από τα εναγόμενα κοινοτικά όργανα αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω αυτής της εφαρμογής.
- 50 Από την απόφαση Mulder II προκύπτει ότι η αποκαταστάσιμη ζημία είναι η προκύπτουσα από τη στέρηση της ποσότητας αναφοράς κατά την περίοδο που περιλαμβάνεται μεταξύ της εφαρμογής, για κάθε παραγωγό, του κανονισμού 857/84, όπως ίσχυε αρχικά, και της χορηγήσεως στους παραγωγούς αυτούς ειδικής ποσότητας αναφοράς δυνάμει του κανονισμού 764/89.
- 51 Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση, μολοντί παρανόμως δεν χορηγήθηκε στον ενάγοντα το 1984 ποσότητα αναφοράς, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84, αυτός δεν δικαιούνται πλέον μιας τέτοιας ποσότητας μετά τις 25 Μαρτίου 1986, ημερομηνία της αναγκαστικής πωλήσεως της εκμεταλλεύσεως για την οποία είχε αναλάβει υποχρέωση μετατροπής το 1978. Πράγματι, δεδομένου ότι η ποσότητα αναφοράς χορηγείται σε σχέση με συγκεκριμένες γαίες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1994, C-98/91, Herbrink, Συλλογή 1994, σ. I-223, σκέψη 13, και της 17ης Απριλίου 1997, C-15/95, Earl de Kerlast, Συλλογή 1997, σ. I-1961, σκέψη 17), δεν ήταν πλέον δυνατό να χορηγηθεί στον ενάγοντα η ποσότητα αυτή από της ημερομηνίας από της οποίας δεν ήταν πλέον κύριος αυτών των γαιών.

- 52 Επομένως, η αποκαταστάσιμη ζημία που υπέστη ο ενάγων λόγω του ότι στερήθηκε την ποσότητα αυτή δεν μπορεί να είναι παρά η επελθούσα έως τις 25 Μαρτίου 1986.
- 53 Προτού προσδιοριστεί η έκταση του δικαιώματος προς αποζημίωση, πρέπει να εξεταστεί αν και σε ποιο βαθμό η αξίωση του ενάγοντος έχει παραγραφεί.

Επί της παραγραφής

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 54 Ο ενάγων υποστηρίζει ότι τα εναγόμενα δεν μπορούν να επικαλεστούν την παραγραφή αφού παραιτήθηκαν από αυτή με την ανακοίνωσή τους της 5ης Αυγούστου. Η αρχή της νομιμότητας επιβάλλει στα κοινοτικά όργανα να συμμορφώνονται προς τις θέσεις που έχουν υιοθετήσει και οι οποίες αποτελούν πηγή εμπιστοσύνης για τους παραγωγούς. Επομένως, τα κοινοτικά όργανα δεν μπορούν μετέπειτα να επικαλούνται την παραγραφή.
- 55 Ο ενάγων θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, τα δικαιώματά του δεν έχουν παραγραφεί. Προβάλλει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 27ης Ιανουαρίου 1982, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 και 5/81, Biga Wühreg κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 85, και 51/81, De Franceschi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 117, στο εξής: αποφάσεις Biga Wühreg και De Franceschi), η προθεσμία παραγραφής δεν αρχίζει να τρέχει παρά από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ζημιωθείς λαμβάνει γνώση της ζημίας και της πράξεως από την οποία απορρέει η ζημία. Είναι απαραίτητο ο ζημιωθείς να είναι σε θέση να εκτιμήσει, τα πραγματικά και νομικά περιστατικά. Στην προκειμένη περίπτωση, αυτό δεν ήταν δυνατό παρά μόνο μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως Mulder II, χρονικό σημείο από του οποίου προέκυψε ότι τα κοινοτικά όργανα υπείχαν ευθύνη έναντι των παραγωγών.

- 56 Έστω κι αν υποτεθεί ότι η παραγραφή αρχίζει να τρέχει από της αναγκαστικής πώλησεως της εκμεταλλεύσεως το 1986, η προθεσμία παραγραφής διεκόπη με τον κανονισμό 764/89, ο οποίος, εκδοθείς μετά την απόφαση Mulder I, απέβλεπε στο να ρυθμίσει τις αγωγές αποζημιώσεως που προέκυψαν από τα κενά του κανονισμού 857/84 όπως ίσχυε αρχικά.
- 57 Συναφώς, ο ενάγων επικαλείται εξάλλου την προσφυγή που άσκησε ενώπιον του αρμοδίου εθνικού δικαστηρίου κατά της αποφάσεως με την οποία δεν του χορηγήθηκε ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο του κανονισμού 764/89 (βλ., πιο πάνω, σκέψη 12).
- 58 Τέλος, υποστηρίζει ότι η αξίωσή του δεν έχει παραγραφεί, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, από το 1992, μετά την απόφαση Mulder II, απευθύνθηκε στην Επιτροπή προκειμένου να διαπραγματευθεί τη δυνατότητα φιλικού διακανονισμού.
- 59 Τα εναγόμενα όργανα ισχυρίζονται ότι η αξίωση προς αποκατάσταση των προβαλλομένων ζημιών έχει παραγραφεί. Η προθεσμία παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού αρχίζει να τρέχει, όσον αφορά τις προκαλούμενες από κανονιστική πράξη ζημιές, από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ενάγων υπέστη βέβαιη ζημία (αποφάσεις Bira Wührer και De Franceschi, σκέψεις 10).
- 60 Στην προκειμένη περίπτωση, οι προβαλλόμενες ζημιές προκλήθηκαν από τον κανονισμό 857/84. Όμως, οι ζημιές αυτές ήσαν ήδη αρκετά συγκεκριμένες κατά την έναρξη ισχύος του κανονισμού αυτού την 1η Απριλίου 1984, στον βαθμό που, από της ημερομηνίας αυτής, ήταν σαφές ότι ο ενάγων δεν θα ελάμβανε καμιά ποσότητα αναφοράς. Εν πάση περιπτώσει, η προθεσμία άρχισε να τρέχει από τις 26 Μαρτίου 1986, την επομένη της αναγκαστικής πώλησεως της εκμεταλλεύσεως. Επομένως, η αξίωση του ενάγοντος παρηγόρησε στις 26 Μαρτίου 1991, πέντε έτη μετά την πώληση και πριν από την άσκηση της αγωγής.

- 61 Αντίθετα από τον ισχυρισμό του ενάγοντος, η ημερομηνία της εκ μέρους του Δικαστηρίου κηρύξεως της ακυρότητας του κανονισμού 857/84 με την απόφαση Mulder I ή εκείνη της αναγνώρισεως του δικαιώματος αποκαταστάσεως με την απόφαση Mulder II δεν μπορεί να είναι το σημείο ενάξεως της παραγραφής. Συναφώς, μόνον η γνώση του γενεσιουργού της ζημίας γεγονόςτος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και όχι εκείνη της κηρύξεως της ακυρότητάς του ή της αναγνώρισεως του δικαιώματος αποκαταστάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Νοεμβρίου 1985, 145/83, Adams κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3539, σκέψη 50).
- 62 Τα εναγόμενα ισχυρίζονται επίσης ότι μόνον η εμπρόθεση άσκηση της αγωγής είναι ικανή να διακόψει την προθεσμία παραγραφής.
- 63 Από το άρθρο 43, δεύτερη πρόταση, του Οργανισμού προκύπτει ότι η έκδοση νομικών πράξεων δεν συνεπάγεται μια τέτοια διακοπή. Η έκδοση του κανονισμού 764/89 δεν έχει επομένως επίπτωση επί της παραγραφής.
- 64 Επίσης, η άσκηση αγωγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων με την οποία, εξάλλου, δεν επιδιώκεται εν προκειμένω η θεμελίωση της ευθύνης της Κοινότητας δεν αρκεί προς διακοπή της παραγραφής.
- 65 Όσον αφορά την ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου, τα εναγόμενα όργανα υποστηρίζουν ότι η παραίτηση που αυτή περιείχε σχετικά με την προβολή ενστάσεως απαραδέκτου σκοπούσε μόνον τα δικαιώματα τα οποία δεν είχαν ακόμη παραγραφεί έως την ημερομηνία αυτή ή έως την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός απευθύνθηκε σε ένα από τα κοινοτικά όργανα. Όμως, η αξίωση αποζημιώσεως έχει παραγραφεί στις 26 Μαρτίου 1991, πριν τη δημοσίευση της ανακοινώσεως αυτής, ο δε προσφεύγων δεν απευθύνθηκε εμπροθέσμως στα κοινοτικά όργανα.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 66 Η προβλεπόμενη από το άρθρο 43 του Οργανισμού προθεσμία παραγραφής, το οποίο διέπει τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 46 του ίδιου Οργανισμού, δεν μπορεί να αρχίσει πριν πληρωθούν όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποζημιώσεως, ιδίως δε, όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες η ευθύνη απορρέει από κανονιστική πράξη, πριν εμφανιστούν τα ζημιόγωνα αποτελέσματα της πράξεως αυτής (αποφάσεις Birra Wührer και De Franceschi, σκέψεις 10, και προπαρατεθείσα απόφαση Hartman κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 107).
- 67 Εν προκειμένω, η συνδεόμενη με την αδυναμία εκμεταλλεύσεως της ποσότητας αναφοράς ζημία προκλήθηκε από την ημέρα κατά την οποία, μετά τη λήξη της υποχρεώσεώς του περί μετατροπής, ο ενάγων θα μπορούσε να επαναλάβει τις παραδόσεις γάλακτος αν δεν είχε αντιταχθεί άρνηση χορηγήσεως μιας τέτοιας ποσότητας, δηλαδή από την 1η Απριλίου 1984, ημερομηνία εφαρμογής ως προς αυτόν του κανονισμού 857/84. Επομένως, κατά την ημερομηνία αυτή πληρώθηκαν οι προϋποθέσεις της αγωγής αποζημιώσεως κατά της Κοινότητας και η προθεσμία παραγραφής άρχισε να τρέχει.
- 68 Το επιχείρημα του ενάγοντος ότι η προθεσμία παραγραφής δεν άρχισε να τρέχει παρά μόνον από την ημερομηνία κηρύξεως της ακυρότητας του κανονισμού 857/84 με την απόφαση Mulder I στερείται ερεισματος. Πράγματι, όπως έκρινε ήδη το Πρωτοδικείο, η άποψη αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα να εξαρτάται το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως από την προηγούμενη ακύρωση ή διαπίστωση του ανισχύρου της πράξεως που αποτέλεσε την αιτία της ζημίας. Επομένως, αντιβαίνει προς την αυτοτέλεια της αγωγής αποζημιώσεως βάσει των άρθρων 178 και 215 της Συνθήκης έναντι της προσφυγής ακυρώσεως, αυτοτέλεια η οποία παρέχει τη δυνατότητα ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως χωρίς να έχει προηγηθεί προσφυγή ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, εξασφαλίζει ενισχυμένη προστασία των πολιτών (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Hartman κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 128).
- 69 Για τον προσδιορισμό της περιόδου κατά την οποία προκλήθηκε η ζημία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτή δεν προκλήθηκε στιγμιαία. Η ζημία αυτή συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου, κατά την οποία ο ενάγων βρέθηκε σε αδυναμία να λάβει ποσότητα αναφοράς. Πρόκειται για

συνεχιζόμενες ζημιές, καθημερινώς επαναλαμβανόμενες (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Hartman κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 132). Επομένως, το δικαίωμα αποζημιώσεως αφορά διαδοχικές περιόδους οι οποίες αρχίζουν κάθε ημέρα κατά την οποία η εμπορία δεν ήταν δυνατή.

- 70 Πάντως, δεδομένου ότι ο ενάγων απώλεσε την εκμετάλλευσή του στις 25 Μαρτίου 1986, από της ημερομηνίας αυτής δεν εδικαιούτο πλέον ποσότητας αναφοράς (βλ., πιο πάνω σκέψεις, 51 και 52). Επομένως, δεν υπέστη ζημία συνδεδεμένη με την εφαρμογή του κανονισμού 857/84 μετά την ημερομηνία αυτή, εφόσον η ζημία του, περιλαμβανομένης και της απώλειας της εκμεταλλεύσεως, ήταν ήδη γνωστή. Άρα η προθεσμία παραγραφής έληξε πέντε έτη μετά τις 25 Μαρτίου 1986, ήτοι στις 25 Μαρτίου 1991.
- 71 Πριν από την τελευταία αυτή ημερομηνία, ο ενάγων δεν εκτέλεσε καμιά από τις διακόπτουσες την παραγραφή πράξεις που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού, δηλαδή είτε την άσκηση προσφυγής ενώπιον του κοινοτικού δικαστή, είτε την υποβολή προηγούμενης αιτήσεως στο αρμόδιο κοινοτικό όργανο.
- 72 Το ασκηθέν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων μέσο ένδικης προστασίας που επικαλείται ο ενάγων δεν συνιστούσε πράξη διακόπτουσα την παραγραφή. Πράγματι, μόνον η άσκηση μέσου ένδικης προστασίας ενώπιον του κοινοτικού δικαστή θα μπορούσε να έχει ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Επιπροσθέτως, το εν λόγω μέσο ένδικης προστασίας σκοπούσε την πράξη με την οποία οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να χορηγήσουν στον ενάγοντα ποσότητα αναφοράς κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 764/89. Επομένως, δεν είναι δυνατόν να έχει συνέπειες ως προς το παρόν αίτημα αποζημιώσεως.
- 73 Όσον αφορά τον ισχυρισμό του ενάγοντος ότι είχε αρχίσει διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή το 1992, ο ισχυρισμός αυτός δεν δικαιολογείται με έγγραφα. Ειδικότερα, ο ενάγων δεν προσκομίζει κανένα έγγραφο που μπορούσε να αποτελέσει προηγούμενη αίτηση κατά την έννοια του άρθρου 42 του Οργανισμού.

- 74 Τέλος, ο ίδιος ο κανονισμός 764/89 δεν διέκοψε την παραγραφή, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται ο ενάγων. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει μόνον τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς σε ορισμένους παραγωγούς. Επομένως, δεν μπορεί να έχει συνέπειες επί της αποκαταστάσεως ζημιών που προκλήθηκαν από την έναρξη ισχύος του. Εξάλλου, καμιά από τις διατάξεις του δεν εκφράζει πρόθεση των κοινοτικών οργάνων να αναστείλουν τις αρξάμενες προθεσμίες παραγραφής.
- 75 Υπό τις συνθήκες αυτές, ελλείπει διακοπής ή αναστολής της παραγραφής η οποία επήλθε το αργότερο στις 25 Μαρτίου 1991, η ασκηθείσα στις 8 Σεπτεμβρίου 1993 αγωγή ήταν εκπρόθεσμη, αφού η αξίωση είχε ήδη παραγραφεί.
- 76 Συναφώς, ο ενάγων δεν μπορεί να αρνηθεί στα εναγόμενα το δικαίωμα να επικαλεστούν την παραγραφή επειδή αυτά παραιτήθηκαν του δικαιώματος αυτού με την ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου. Πράγματι, με την ανακοίνωση αυτή τα κοινοτικά όργανα δεσμεύτηκαν να μην προβάλουν την παραγραφή υπό την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αποζημιώσεως δεν είχε ήδη παραγραφεί έως την ημερομηνία δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως.
- 77 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αγωγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 78 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα των εναγομένων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αγωγή.
- 2) Καταδικάζει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Saggio

Tiili

Moura Ramos

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Φεβρουαρίου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

A. Saggio